

НАВЧАЄМОСЯ РАЗОМ

5–9 класи

**Експериментальна навчальна програма
для закладів загальної середньої освіти,
що працюють за науково-педагогічним проєктом
«Інтелект України»**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Експериментальну програму інтегрованого курсу «Навчаємося разом» для 5–9-х класів закладів загальної середньої освіти складено відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898.

Інтегрований курс «Навчаємося разом», що викладається в 5–9-х класах, логічно продовжує реалізацію завдань, запроваджених ще в початковій школі, розширюючи й доповнюючи їх згідно з віковими можливостями учнів. У межах курсу «Навчаємося разом» інтегрується матеріал навчальних предметів «Етика» (5–6 класи), «Основи здоров'я» (5–9 класи), «Підприємливість і фінансова грамотність» (9 клас). Навчальна програма інтегрованого курсу «Навчаємося разом» містить змістові модулі, які реалізують окремі завдання зазначених предметів, що дає змогу оптимізувати навчальне навантаження учнів і водночас виконати вимоги навчальних програм із зазначених предметів у повному обсязі.

За основу побудови змісту й організації освітнього процесу на уроках «Навчаємося разом» узято компетентнісний та особистісно-діяльнісний підходи, відповідно до яких результатом вивчення учнями навчального предмета є сформованість у них системи компетентностей і здатності успішно діяти в навчальних і життєвих ситуаціях. Освітній процес на уроках «Навчаємося разом», як і в Проєкті загалом, здійснюється на основі таких моделей: поглиблення, збагачення та проблематизація. Реалізація завдань кожного модуля програми ґрунтується на методиці повного засвоєння знань, умінь і навичок у когнітивній, чуттєвій і психомоторній сферах Дж. Керролла й Б. Блума, теорії поетапного формування розумових дій П. Гальперіна, методі інтервального повторення Г. Еббінгауза.

Провідною метою інтегрованого курсу «Навчаємося разом» є формування в здобувачів освіти ключової компетентності «уміння вчитися». Науковці розглядають її як цілісне індивідуальне психологічне утворення, що інтегрує індивідуальний досвід успішної навчальної діяльності учня / учениці, характеризується застосуванням розвивального навчання та містить мотиваційний, змістовий і процесуальний компоненти. Метою інтегрованого курсу також є формування емоційної компетентності, що складається з особистісної та соціальної компетентностей, здоров'язбережувальної та підприємницької компетентностей.

Сформоване уміння вчитися передбачає, що учень / учениця:

- має якості суб'єкта успішної навчально-пізнавальної діяльності;
- усвідомлює і визначає мотив, мету власної навчально-пізнавальної діяльності;
- планує діяльність для досягнення мети;

- виконує заплановане, виділяючи головне з-поміж другорядного;
- критично оцінює здобуті результати й робить відповідні корективи;
- володіє прийомами раціональної роботи з різноманітними джерелами наукової, навчальної та науково-популярної інформації;
- уміє працювати в команді.

Формування в здобувачів освіти ключової компетентності «уміння вчитися» передбачає виконання таких завдань:

- формування широкої соціальної та процесуальної мотивації навчально-пізнавальної діяльності, прагнення й здатності до навчання впродовж життя;
- формування змістової основи навчально-пізнавальної діяльності;
- формування процесуально-діяльнісної складової навчально-пізнавальної діяльності;
- формування здатності до інтелектуальної рефлексії;
- розвиток пізнавальних процесів (сприйняття, пам'яті, мислення, уяви й уваги);
- розвиток критичного та креативного мислення;
- інтелектуальний розвиток учнів;
- мовленнєвий розвиток здобувачів освіти;
- формування в учнів як у суб'єктів навчально-пізнавальної діяльності особистісно значущих якостей;
- формування вмінь і навичок роботи в команді.

Сформованість особистісної, соціальної і здоров'язбережувальної, підприємницької компетентностей передбачає, що учень/учениця:

- прагне до досягнення цілей, виявляє ініціативність;
- уміє робити вибір, ухвалювати рішення, бути відповідальним / відповідальною;
- продуктивно співпрацює з партнерами в групі (команді), виконує різні ролі й функції в колективі;
- уміє конструктивно вирішувати конфлікти, лідирувати;
- створює зв'язки співпраці та взаємодії;
- усвідомлює взаємозв'язки життєвого успіху зі складовими здоров'я;
- прагне до здорового способу життя;
- діє на засадах позитивного мислення;
- застосовує моделі поведінки, які орієнтовані на моральні цінності;
- виявляє дружельюбність, увічливість і повагу до інших.

До змістових ліній інтегрованого курсу «Навчаємося разом» віднесено:

- становлення учня / учениці як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності, що здійснюється як на уроках, так і вдома, як самотійно, так і в команді;
- формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою та іншими джерелами наукової та навчальної інформації.

Становлення учня / учениці як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності передбачає опанування соціальної ролі «я — учень/учениця»; формування емоційної, особистісної та соціальної компетентностей, психологічної установки на навчання як вирішального засобу розвитку особистості й досягнення успіхів у всіх сферах життєдіяльності, а також уміння виконувати навчальні завдання, працюючи разом з іншими учнями.

Цей процес є надзвичайно складним і вимагає системної роботи з розвитку якостей особистості учня / учениці, зокрема цілеспрямованості, працелюбності, організованості, охайності, наполегливості, дисциплінованості, відповідальності тощо; формування в учня/учениці мотивації до навчально-пізнавальної діяльності, прагнення до навчання впродовж життя, уміння визначати цілі навчання, поінформованості щодо організації навчальної діяльності й режиму дня, здатності до ефективної систематичної навчально-пізнавальної діяльності в школі та вдома, до самоконтролю та самооцінки; формування вмінь працювати в команді.

Формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою та іншими джерелами наукової та навчальної інформації можливе за умов опанування техніки раціонального читання й аудіювання, а також цілеспрямованого розвитку в учнів пізнавальних процесів, інтелекту, критичного та креативного мислення, мовленнєвого розвитку. Зазначені навички розвиваються під час роботи з текстами, що дає змогу формувати в учнів ключові компетентності, визначені Законом України «Про освіту».

Під раціональним читанням розуміють суцільне читання тексту нетрадиційними методами, що забезпечує повне та якісне засвоєння прочитаного. Раціональне читання виникло як спроба зняти суперечність між значним збільшенням обсягу друкованої інформації та можливостями людини сприймати й засвоювати її. До основних переваг раціонального читання належать: суттєве підвищення швидкості читання, поліпшення якості сприйняття й засвоєння навчальної інформації, а також створення умов для розвитку пізнавальних інтересів учнів.

Формування в учнів техніки раціонального читання можливе за умов виконання таких завдань:

- формування технічної складової читання мовчки;
- формування умінь працювати з науковою, науково-популярною та навчальною інформацією за алгоритмами її усвідомлення, запам'ятовування, а також усного й письмового відтворення на репродуктивному, варіативному й творчому рівнях;
- цілеспрямований розвиток пізнавальних процесів, інтелекту, критичного й креативного мислення.

Уроки інтегрованого курсу «Навчаємося разом» є поліфункціональними, що передбачає виконання на кожному з них таких дидактичних завдань, як формування в учнів соціально й особистісно значущих для досягнення успіху в житті якостей, раціональних способів організації навчально-пізнавальної діяльності й прийомів роботи з навчальною та науковою інформацією.

Під час виконання зазначених завдань перевага надається інтерактивним і тренінговим методам навчання, зокрема роботі в парах змінного складу, методу проєктів тощо.

Характеристика змісту програми

Навчальний матеріал інтегрованого курсу розподілено на дві змістові лінії:

- 1) становлення учня / учениці як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності;
- 2) формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою та іншими джерелами наукової та навчальної інформації.

Кожна змістова лінія складається з окремих модулів. У процесі апробації програми автори можуть робити корективи (змінювати послідовність вивчення тем, вносити додаткові питання для вивчення тощо) загальним обсягом до 10 %.

Перша змістова лінія. Становлення учня / учениці як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності

Модуль 1. Організація шкільного життя

- Особливості шкільного життя в основній школі.
- Навчальні предмети та їхня роль у житті людини.
- Правила організації взаємин і взаємодії в школі відповідно до засад позитивного мислення.

Модуль 2. Навчання та його роль у житті людини

- Навчання як засіб формування знань, умінь і навичок, розвитку здібностей особистості. Самоосвіта.
- Навчання як засіб становлення особистості. Самовиховання.

Модуль 3. Раціональні способи організації навчально-пізнавальної діяльності

- Характеристика навчально-пізнавальної діяльності, її складові. Мотивація, її види й роль у досягненні успіху в навчально-пізнавальній діяльності.
- Цілі навчально-пізнавальної діяльності. Види цілей та раціональні способи формулювання їх.
- Визначення мети (аналіз і формування власних цілей); планування (розробка планів та альтернативних варіантів своєї діяльності, ухвалення рішень щодо конкретних справ); організація та реалізація (складання розпорядку дня й організація власного трудового процесу з метою реалізації визначених завдань).
- Поняття про взаємонавчання. Правила роботи в групі. Метод проєктів.
- Самооцінка та її роль у досягненні успіху в навчально-пізнавальній діяльності. Взаємооцінка. Поопераційний контроль навчально-пізнавальної діяльності за орієнтирами, запропонованими вчителем.

Модуль 4. Якості особистості, що дають змогу людині бути успішною в навчанні, професійній діяльності й у житті

- Цілеспрямованість. Уміння ставити стратегічні й тактичні цілі.
- Працелюбність. Гармонійне поєднання праці та відпочинку.
- Відповідальність. Власні обов'язки й завдання, уміння ухвалювати рішення й бути відповідальним /відповідальною. Уміння виконувати обіцянки у визначений термін.
- Організованість. Поняття про тайм-менеджмент. Практичне застосування правил тайм-менеджменту.
- Самоуправління. Поняття про self-менеджмент. Практичне застосування правил self-менеджменту.
- Позитивне мислення та способи його формування.
- Уміння долати перешкоди.
- Уміння працювати в команді. Спілкування. Культура спілкування. Способи розвитку комунікативних навичок.
- Емоційний інтелект і способи його формування.
- Критичне мислення й способи його формування.
- Конструктивне вирішення конфліктів.
- Підприємливість. Уміння успішно діяти в сучасних умовах, утілюючи власні ідеї в життя, долаючи перешкоди.

Друга змістова лінія. Формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою та іншими джерелами наукової та навчальної інформації

Модуль 1. Робота з текстовою інформацією

- Раціональне читання й методи його формування.
- Прийоми змістового опрацювання наукової та навчальної інформації. Алгоритми усвідомлення, запам'ятовування, а також усного й письмового відтворення наукової та навчальної інформації (репродуктивний, варіативний і творчий рівні).
- Ефективні методи опанування техніки раціонального читання. Вправи «Ерудит», «Швидкісний тренажер», «Запам'ятовую ефективно», «Читання тексту рядками».
- Алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією.

Модуль 2. Сприйняття усної наукової та навчальної інформації

- Особливості процесу сприйняття усної наукової та навчальної інформації.
- Раціональні прийоми аудіювання: створення в уяві зорових образів, визначення теми й основної думки прослуханого, поділ аудіотексту на смислові частини, відповіді на запитання *хто? що? де? коли? як? навіщо?*
- Аудіювання розповідей, пояснень учителя, відповідей учнів, текстів вивчених стилів, типів і жанрів мовлення, радіо- й телепередач, аудіозаписів.

5 клас

Усього — 68 год. На тиждень — 2 год

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
1	33	Перша змістова лінія. Становлення учня / учениці як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності	
	1	<p>Знаннєвий компонент: знає і розуміє значення навчальних предметів у житті людини; пояснює розпорядок шкільного життя в основній школі.</p> <p>Діяльнісний компонент: дотримується правил шкільного життя; описує і характеризує спілкування з однолітками, однокласниками, дорослими, зокрема з учителями, з позицій позитивного мислення.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: обґрунтовує судження щодо правил позитивного мислення; оцінює власний рівень сформованості навички мислити позитивно</p>	<p>Модуль 1. Організація шкільного життя</p> <p>Особливості шкільного життя в основній школі. Навчальні предмети та їхня роль у житті людини</p>
	2	<p>Знаннєвий компонент: знає і розуміє сутність основних видів діяльності людини (гра, навчання, праця, спілкування); наводить приклади засобів формування й розвитку вмінь та навичок особистості, її здібностей; знає і розуміє, що таке самоосвіта як вид самостійної роботи.</p> <p>Діяльнісний компонент: планує та виконує програму самоосвіти; визначає самоосвіту як вид самостійної роботи та одну з форм пізнавальної діяльності.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: робить висновки щодо власних результатів навчально-пізнавальної діяльності; обговорює програму самоосвіти; усвідомлює ефективність основних видів діяльності людини (гра, навчання, праця, спілкування) як засобів формування та розвитку всіх її сил, властивостей, здібностей і вмінь</p>	<p>Модуль 2. Навчання та його роль у житті людини</p> <p>Навчання як засіб формування знань, умінь і навичок, розвитку здібностей особистості. Самоосвіта</p>

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
	12	<p>Знаннєвий компонент: знає і розуміє основи організації власної навчально-пізнавальної діяльності; називає раціональні способи організації навчально-пізнавальної діяльності; пояснює структуру навчально-пізнавальної діяльності.</p> <p>Діяльнісний компонент: дотримується правил організації робочого місця; визначає довгострокові та короткострокові цілі навчально-пізнавальної діяльності; прогнозує результати самостійної навчально-пізнавальної діяльності на уроках.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: висловлює судження щодо способів раціонального розподілу часу; робить висновки про власний рівень сформованості навички підтримувати чистоту й порядок на робочому місці; усвідомлює важливість раціональної організації власної навчально-пізнавальної діяльності; оцінює реалістичність термінів поставлених довгострокових і короткострокових цілей</p>	<p>Модуль 3. Раціональні способи організації навчально-пізнавальної діяльності</p> <p>Характеристика навчально-пізнавальної діяльності, її складові. Мотивація, її види й роль у досягненні успіху в навчально-пізнавальній діяльності. Цілі навчально-пізнавальної діяльності. Види цілей та раціональні способи формулювання їх. Поняття про раціональну навчально-пізнавальну діяльність учнів на уроках. Правила раціональної навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках. Особливості виконання усних і письмових завдань. Поняття про раціональну самостійну навчально-пізнавальну діяльність учнів. Вимоги до виконання усних і письмових домашніх завдань</p>
	18	<p>Знаннєвий компонент: знає і розуміє сутність людських якостей (цілеспрямованість, працелюбність, відповідальність) та їхню важливість у житті; формулює стратегічні (довгострокові) й тактичні (короткострокові) цілі; називає обов'язки та права людини; пояснює поняття «позитивне мислення», «емоційний інтелект» та їхні складові.</p> <p>Діяльнісний компонент: планує час, раціонально розподіляючи його між працею та відпочинком; дотримується правил ведення зошитів, виконання письмових завдань та практичних робіт;</p>	<p>Модуль 4. Якості особистості, що дають змогу людині бути успішною в навчанні, професійній діяльності й у житті</p> <p>Цілеспрямованість. Уміння ставити стратегічні й тактичні цілі. Працелюбність. Гармонійне поєднання праці та відпочинку. Відповідальність. Власні обов'язки й завдання, уміння ухвалювати рішення й нести за них відповідальність. Уміння виконувати обіцянки у визначений термін. Позитивне мислення та способи його формування.</p>

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
		<p>складає план реалізації довгострокових та короткострокових цілей; <i>дотримується</i> наміченого плану; виконує власні обов'язки та обіцянки; застосовує в житті правила позитивного мислення; <i>установлює</i> головні правила спілкування; <i>визначає</i> власну модель поведінки в конфліктній ситуації; <i>розпізнає</i> способи залагодження конфліктів; <i>уміє</i> конструктивно вирішувати конфлікти; <i>дотримується</i> правил успішної роботи в команді; <i>аналізує</i> секрети успіху видатних людей.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>обговорює</i> можливості використання заздрості як ресурсу для досягнення цілей; <i>усвідомлює</i> важливість уміння радіти та розвитку життєрадісності й доброзичливості; <i>обґрунтовує</i> судження щодо важливості впровадження правил позитивного мислення в усі сфери життя; <i>робить висновки</i> про власні результати розвитку емоційного інтелекту</p>	<p>(Як підвищити самооцінку за допомогою позитивного мислення. Спілкування за технологією позитивного мислення.) Ефективні навички роботи в команді. Емоційний інтелект</p>
2	35	<p>Друга змістова лінія. Формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою та іншими джерелами наукової та навчальної інформації</p>	
	25	<p>Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i> значення швидкого читання; <i>наводить приклади</i> вправ, що сприяють формуванню навичок швидкого читання; <i>пояснює</i> алгоритм раціональної роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>уміє</i> швидко читати мовчки за технікою раціонального читання; <i>дотримується</i> правил роботи з текстом за алгоритмом вправи «Ерудит»; <i>використовує</i> алгоритм раціональної роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією; <i>застосовує</i> прийоми змістового опрацювання наукової та навчальної інформації.</p>	<p>Модуль 1. Робота з текстовою інформацією Раціональне читання та методи його формування. Прийоми змістового опрацювання наукової та навчальної інформації. Алгоритми усвідомлення, запам'ятовування, а також усного й письмового відтворення наукової та навчальної інформації (репродуктивний, варіативний і творчий рівні). Вправа «Ерудит»</p>

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
		Оцінно-ціннісний компонент: <i>висловлює судження щодо методів формування раціонального читання; робить висновки щодо власної швидкості читання та шляхів її вдосконалення</i>	
	10	Знаннєвий компонент: <i>пояснює особливості процесу сприйняття усної інформації; знає і розуміє раціональні прийоми аудіювання.</i> Діяльнісний компонент: <i>уміє сприймати на слух розповіді, пояснення вчителя, відповіді учнів, тексти вивчених стилів, типів і жанрів мовлення; радіо- й телепередачі, аудіозаписи; використовує під час сприйняття раціональні прийоми аудіювання.</i> Оцінно-ціннісний компонент: <i>усвідомлює прочитане; обговорює відповіді учнів, пояснення вчителя; висловлює судження щодо отриманої інформації</i>	Модуль 2. Сприйняття усної наукової та навчальної інформації Особливості процесу сприйняття усної наукової та навчальної інформації. Раціональні прийоми аудіювання: створення в уяві зорових образів, визначення теми й основної думки прослуханого, поділ аудіотексту на смислові частини, відповіді на запитання <i>хто? що? де? коли? як? навіщо?</i>

6 клас
Усього — 68 год. На тиждень — 2 год

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
1	33	Перша змістова лінія. Становлення учня / учениці як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності	
	1	<p>Знаннєвий компонент: <i>пояснює</i> правила позитивного мислення; <i>знає і розуміє</i> правила організації взаємин і взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>дотримується</i> правил взаємин і взаємодії в школі; <i>аналізує</i> технологію позитивного мислення під час організації взаємин і взаємодії в школі.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> ефективність правил позитивного мислення під час взаємодії в школі; <i>робить висновки</i> щодо взаємин і взаємодії в школі з іншими учнями</p>	<p>Модуль 1. Організація шкільного життя Правила організації взаємин і взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення</p>
	2	<p>Знаннєвий компонент: <i>пояснює</i> роль навчання в становленні та розвитку особистості; <i>знає і розуміє</i> сутність самовиховання.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>порівнює</i> власні можливості, рівень сформованості знань, умінь і навичок у різний період часу; <i>складає і виконує</i> програму самовиховання; <i>спостерігає</i> за результатами самовиховання.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>обґрунтовує</i> важливість навчання як засобу формування знань, умінь і навичок, розвитку здібностей особистості; <i>оцінює</i> програму самовиховання та <i>робить висновки</i> щодо її ефективності; <i>усвідомлює</i> важливість безперервного процесу самовиховання</p>	<p>Модуль 2. Навчання та його роль у житті людини Навчання як засіб формування знань, умінь і навичок, розвитку здібностей особистості. Самовиховання</p>
	8	<p>Знаннєвий компонент: <i>називає</i> правила взаємонавчання; <i>пояснює</i> сутність методу проєктів, правила роботи за технологією «метод проєктів»;</p>	<p>Модуль 3. Раціональні способи організації навчально-пізнавальної діяльності Поняття про взаємонавчання.</p>

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
		<p><i>знає і розуміє</i> поняття «самооцінка» та «взаємооцінка», їхні компоненти, умови ефективності.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>дотримується</i> правил роботи в групі; <i>визначає</i> умови ефективності самооцінки та взаємооцінки; <i>уміє</i> раціонально працювати в парах та групах за технікою «метод проєктів»; <i>складає</i> об'єктивну самооцінку та взаємооцінку відповідно до критеріїв, запропонованих учителем; <i>виконує</i> поопераційний контроль навчально-пізнавальної діяльності.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>висловлює</i> судження щодо здійснення самооцінки та взаємооцінки; <i>робить висновки</i> щодо власної ефективності роботи в групі</p>	<p>Правила роботи в групі. Метод проєктів. Самооцінка та її роль у досягненні успіху в навчально-пізнавальній діяльності. Взаємооцінка. Поопераційний контроль навчально-пізнавальної діяльності за орієнтирами, запропонованими вчителем</p>
	22	<p>Знаннявий компонент: <i>формулює</i> правила позитивного мислення; <i>знає і розуміє</i>, що таке піраміда потреб людини, зокрема підлітка; <i>пояснює</i>, що таке самооцінка, її види та способи формування адекватної самооцінки; <i>наводить приклади</i> конформного мислення, поведінки та способів розвитку критичного мислення.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>визначає</i> власну самооцінку; <i>застосовує</i> принципи позитивного мислення під час формування адекватної самооцінки; <i>аналізує</i> власну залежність від оцінки інших людей; <i>розпізнає</i> конструктивну та деструктивну критику; <i>дотримується правил</i> конструктивної критики; <i>аналізує</i> власні комплекси та джерела невпевненості в собі; <i>установлює</i> правила впевненого в собі підлітка; <i>визначає</i> наявні страхи як захисний механізм чи перешкоду на шляху до успіху; <i>описує</i> види страхів, причини невпевненості та способи подолання їх;</p>	<p>Модуль 4. Якості особистості, що дають змогу людині бути успішною в навчанні, професійній діяльності й у житті</p> <p>Позитивне мислення та способи його формування. Піраміда потреб підлітка. Психологічні, фізіологічні та соціальні особливості підлітків. Формування умінь долати перешкоди. Спілкування. Культура спілкування. Шляхи розвитку комунікативних навичок. Цілеспрямованість</p>

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
		<p>складає план формування в собі навичок сміливої людини; визначає способи вирішення складних, стресових ситуацій з позицій позитивного мислення; розпізнає конформне та неконформне мислення й поведінку; класифікує способи маніпуляцій та протидій; аналізує власні недоліки, думки й почуття, здібності та вподобання; складає перелік професійно спрямованих цілей.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: висловлює судження щодо власного професійного майбутнього; усвідомлює важливість формування адекватної самооцінки; робить висновки щодо власної взаємодії з оточенням з позицій позитивного мислення</p>	
2	35	Друга змістова лінія. Формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою та іншими джерелами наукової, навчальної інформації	
	25	<p>Знаннєвий компонент: називає найбільш ефективні методики раціонального читання; знає алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією.</p> <p>Діяльнісний компонент: пов'язує елементи інформації в цілісну картину; дотримується правил раціонального аудіювання; використовує найбільш ефективні методики раціонального читання; застосовує алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією; уміє швидко читати мовчки за технологією швидкого читання.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: обґрунтовує судження, використовуючи факти; оцінює власну роботу з текстовою інформацією; робить висновки за опрацьованим навчальним матеріалом</p>	<p>Модуль 1. Робота з текстовою інформацією Найбільш популярні методики раціонального читання. Алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією</p>
	10	<p>Знаннєвий компонент: знає і розуміє правила раціонального аудіювання.</p>	<p>Модуль 2. Сприйняття усної наукової та навчальної інформації Аудіювання розповідей,</p>

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
		<p>Діяльнісний компонент: <i>сприймає</i> на слух розповіді, пояснення вчителя, відповіді учнів; <i>розрізняє</i> стилі, типи й жанри мовлення; <i>аналізує</i> тексти, радіо- й телепередачі, аудіозаписи; <i>використовує</i> навички раціонального читання та аудіювання.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>усвідомлює</i> прочитане; <i>обґрунтовує</i> належність текстів до відповідних стилів, типів та жанрів мовлення; <i>критично ставиться</i> до прослуханої інформації</p>	<p>пояснень учителя, відповідей учнів, текстів вивчених стилів, типів і жанрів мовлення, радіо- й телепередач, аудіозаписів</p>

7 клас

Усього — 32 год. На тиждень — 1 год

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
1	19	Перша змістова лінія. Становлення учня / учениці як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності	
	3	<p>Знаннєвий компонент: формулює правила позитивного мислення; <i>знає і розуміє</i> правила організації взаємин і взаємодії в школі.</p> <p>Діяльнісний компонент: складає власні правила взаємодії в школі; <i>дотримується правил</i> організації взаємин і взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення; <i>застосовує</i> технологію позитивного мислення під час організації взаємин і взаємодії в школі.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>обґрунтовує</i> судження щодо взаємин і взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення; <i>робить висновки</i> про стосунки та взаємодію в школі з іншими учнями</p>	<p>Модуль 1. Організація шкільного життя Правила організації взаємин і взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення</p>
	4	<p>Знаннєвий компонент: <i>наводить приклади</i> здібностей особистості; <i>знає і розуміє</i> значення самоосвіти як виду самостійної роботи.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>складає і виконує</i> програму самоосвіти; <i>визначає</i> самоосвіту як вид самостійної роботи та одну з форм пізнавальної діяльності.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> програму самоосвіти; <i>обґрунтовує</i> важливість навчання як засобу формування знань, умінь і навичок, розвитку здібностей особистості</p>	<p>Модуль 2. Навчання та його роль у житті людини Навчання як засіб формування знань, умінь і навичок, розвитку здібностей особистості. Самоосвіта</p>
	6	<p>Знаннєвий компонент: <i>формулює</i> цілі навчально-пізнавальної діяльності та раціональні способи формулювання їх; <i>пояснює</i> власні цілі, завдання, мотиви діяльності;</p>	<p>Модуль 3. Раціональні способи організації навчально-пізнавальної діяльності Мотивація та її значення для досягнення високих результатів у навчально-пізнавальній діяльності.</p>

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
		<p><i>знає і розуміє</i> що таке мотивація, самооцінка та взаємооцінка, їхні компоненти, умови ефективності.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>аналізує</i> результати само-, взаємооцінки відповідно до критеріїв, запропонованих учителем; <i>визначає</i> шляхи досягнення високих результатів навчально-пізнавальної діяльності на основі мотиваційного компонента; <i>здійснює</i> само-, взаємооцінку, поопераційний контроль на основі орієнтирів навчально-пізнавальної діяльності; <i>обирає</i> раціональні способи організації навчально-пізнавальної діяльності; <i>прогнозує</i> результати навчально-пізнавальної діяльності.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>усвідомлює</i> цілі навчально-пізнавальної діяльності; <i>обґрунтовує</i> довгострокові та короткострокові цілі навчально-пізнавальної діяльності; <i>робить висновки</i> щодо об'єктивності самооцінки та взаємооцінки відповідно до критеріїв, запропонованих учителем</p>	<p>Цілі навчально-пізнавальної діяльності. Види цілей і раціональні способи формулювання їх. Самооцінка та її роль у досягненні успіху в навчально-пізнавальній діяльності. Взаємооцінка. Поопераційний контроль навчально-пізнавальної діяльності за орієнтирами, запропонованими вчителем</p>
	6	<p>Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i> поняття «self-менеджмент»; <i>формулює</i> поняття «емоційний інтелект»; <i>пояснює</i> цінність життя та роль діяльності людини в навколишньому світі людей та природи; <i>знає і розуміє</i> емоції; <i>застосовує</i> емоції для кращого запам'ятовування навчального матеріалу, підвищення мотивації навчання.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>описує</i> основні шляхи формування цілеспрямованості; <i>складає</i> правила оптимального поєднання праці та відпочинку; <i>характеризує</i> поняття «відповідальність» і «дисциплінованість» та шляхи їхнього формування; <i>дотримується правил</i> self-менеджменту; <i>використовує</i> в житті правила позитивного мислення; <i>застосовує</i> алгоритми тайм-менеджменту;</p>	<p>Модуль 4. Якості, що дають змогу людині бути успішною в житті Цілеспрямованість. Уміння визначати стратегічні й тактичні цілі. Працелюбність. Гармонійне поєднання праці та відпочинку. Відповідальність. Власні обов'язки й завдання, уміння ухвалювати рішення та нести за них відповідальність. Дисциплінованість. Організованість. Поняття про тайм-менеджмент. Практичне застосування правил тайм-менеджменту. Самоуправління. Поняття про self-менеджмент. Практичне застосування правил self-менеджменту.</p>

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
		<p><i>свідомо керує</i> власними емоціями; <i>уміє</i> долати перешкоди; <i>наводить приклади</i> використання емоцій з метою підвищення ефективності мислення та діяльності</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> власні емоції; <i>усвідомлює</i> власні емоції та емоції інших людей; <i>обґрунтовує</i> цінність життя та роль діяльності людини в навколишньому світі людей та природи</p>	<p>Позитивне мислення та способи його формування. Уміння долати перешкоди та способи його формування. Емоційний інтелект і способи його формування.</p> <p>Використання емоцій з метою підвищення ефективності мислення та діяльності</p>
2	13	<p>Друга змістова лінія. Формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою та іншими джерелами наукової та навчальної інформації</p>	
	7	<p>Знаннєвий компонент: <i>пояснює</i> зміст медіатекстів.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>розрізняє</i> факти; <i>пов'язує</i> елементи інформації в цілісну картину; <i>дотримується правил</i> раціонального аудіювання; <i>використовує</i> найбільш ефективні методики раціонального читання; <i>застосовує</i> алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією; <i>уміє</i> швидко читати мовчки за технікою раціонального читання.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>висловлює</i> судження, спираючись на ключові слова; <i>обґрунтовує</i> судження, використовуючи факти; <i>робить висновки</i></p>	<p>Модуль 1.</p> <p>Робота з текстовою інформацією</p> <p>Найбільш популярні методики раціонального читання.</p> <p>Алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією</p>
	6	<p>Знаннєвий компонент: <i>формулює</i> власне ставлення до змісту й форми медіатекстів; <i>знає і розуміє</i> правила раціонального аудіювання.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>сприймає</i> на слух розповіді, пояснення вчителя, відповіді учнів; <i>аналізує</i> тексти вивчених стилів, типів і жанрів мовлення, радіо- й телепередачі, аудіозаписи; <i>використовує</i> навички раціонального читання та аудіювання.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> текст; <i>усвідомлює</i> прочитане; <i>обговорює</i> отриману інформацію; <i>робить висновки, обґрунтовує</i> власну позицію</p>	<p>Модуль 2.</p> <p>Сприйняття усної наукової та навчальної інформації</p> <p>Аудіювання розповідей, пояснень учителя, відповідей учнів, текстів вивчених стилів, типів і жанрів мовлення, радіо- й телепередач, аудіозаписів</p>

8 клас

Усього — 32 год. На тиждень — 1 год

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
1	19	Перша змістова лінія. Становлення учня / учениці як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності	
	3	<p>Знаннєвий компонент: формулює та наводить приклади реалізації правил позитивного мислення; розуміє та пояснює правила організації взаємин і взаємодії в школі.</p> <p>Діяльнісний компонент: складає власні правила взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення та дотримується цих правил; прогнозує розвиток взаємин у школі; застосовує технологію позитивного мислення під час організації взаємин і взаємодії в школі.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: усвідомлює важливість організації взаємин і взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення; обговорює способи реалізації технології позитивного мислення під час взаємин і взаємодії у школі; робить висновки про взаємини і взаємодію у школі з іншими учнями</p>	<p>Модуль 1. Організація шкільного життя Правила організації взаємин і взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення</p>
	4	<p>Знаннєвий компонент: знає і розуміє сутність самовиховання; називає та пояснює методи та прийоми самовиховання.</p> <p>Діяльнісний компонент: аналізує власні можливості, ефективні прийоми роботи над собою; складає і виконує програму самовиховання; прогнозує результати самовиховання як свідомого управління власною діяльністю.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: обґрунтовує важливість навчання як засобу формування знань, умінь і навичок, розвитку здібностей особистості; оцінює програму самовиховання та робить висновки про її ефективність; усвідомлює важливість безперервного процесу самовиховання</p>	<p>Модуль 2. Навчання та його роль у житті людини Навчання як засіб становлення особистості. Самовиховання</p>

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
	6	<p>Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i>, як ставити цілі; <i>формулює</i> особисті цілі та завдання, спрямовані на досягнення; <i>наводить приклади</i> способів самоконтролю та саморегуляції.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>складає</i> перелік цілей до кожної сфери життя; <i>планує</i> дії для досягнення мети; <i>визначає</i> перешкоди та ресурси на шляху досягнення власної мети й під час виконання завдань; <i>формує</i> корисні звички, що спрямовані на досягнення мети; <i>аналізує</i> власні типи темпераменту, хронотипи для складання успішного розпорядку дня; <i>проводить</i> контроль досягнення цілей; <i>уміє</i> діяти дисципліновано, проактивно, відповідально.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> результати навчально- пізнавальної діяльності; <i>висловлює</i> судження щодо корекції поставлених цілей; <i>критично ставиться</i> до визначення термінів виконання завдань та строків досягнення цілей; <i>робить висновки</i> про ефективність здійснення самоконтролю та саморегуляції</p>	<p>Модуль 3. Раціональні способи організації навчально-пізнавальної діяльності</p> <p>Визначення мети (аналіз і формування особистих цілей); планування (розробка планів й альтернативних варіантів своєї діяльності, ухвалення рішень щодо конкретних справ); організація і реалізація (складання розпорядку дня та організація особистого трудового процесу з метою реалізації поставлених завдань). Самоконтроль і саморегуляція</p>
	6	<p>Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i> основну мету комунікацій, її види та елементи; <i>формулює</i> правила роботи в команді.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>визначає</i> бар'єри на шляху ефективної комунікації; <i>дотримується правил</i> правильної передачі та сприйняття інформації; <i>формує</i> вміння слухати; <i>складає</i> власні правила успішного виступу перед аудиторією; <i>використовує</i> стратегії конструктивного вирішення конфліктів.</p>	<p>Модуль 4. Якості особистості, що дають змогу людині бути успішною в навчанні, професійній діяльності й у житті</p> <p>Спілкування. Шляхи розвитку комунікативних навичок. Уміння працювати в команді. Конструктивне вирішення конфліктів</p>

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
		Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> власну ефективність роботи в команді; <i>обговорює</i> шляхи розвитку комунікативних навичок	
2	13	Друга змістова лінія. Формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою та іншими джерелами наукової та навчальної інформації	
	7	Знаннєвий компонент: <i>наводить приклади</i> найбільш ефективних методик раціонального читання; <i>знає</i> алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією. Діяльнісний компонент: <i>розрізняє</i> факти; <i>пов'язує</i> елементи інформації в цілісну картину; <i>дотримується правил</i> раціонального аудіювання; <i>використовує</i> найбільш ефективні методики раціонального читання; <i>застосовує</i> алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією; <i>уміє</i> швидко читати мовчки за технікою раціонального читання. Оцінно-ціннісний компонент: <i>висловлює</i> судження, спираючись на ключові слова; <i>обґрунтовує</i> судження, спираючись на факти; <i>оцінює</i> власну роботу з текстовою інформацією; <i>робить висновки</i> щодо ефективності прийомів раціонального читання	Модуль 1. Робота з текстовою інформацією Найбільш популярні методики раціонального читання. Алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією
	6	Знаннєвий компонент: <i>формулює</i> власне ставлення до змісту і форми медіатекстів; <i>знає і розуміє</i> правила раціонального аудіювання. Діяльнісний компонент: <i>сприймає</i> на слух розповіді, пояснення вчителя, відповіді учнів; <i>аналізує</i> тексти вивчених стилів, типів і жанрів мовлення; радіо- й телепередачі, аудіозаписи; <i>використовує</i> навички раціонального читання та аудіювання. Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> власне сприйняття усної наукової та навчальної інформації; <i>критично ставить</i> до прочитаного матеріалу; <i>обґрунтовує</i> власну думку та ставлення до прочитаного матеріалу	Модуль 2. Сприйняття усної наукової та навчальної інформації Аудіювання розповідей, пояснень учителя, відповідей учнів, текстів вивчених стилів, типів і жанрів мовлення, радіо- й телепередач, аудіозаписів

9 клас

Усього — 32 год. На тиждень — 1 год

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
1	19	Перша змістова лінія. Становлення учня / учениці як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності	
	3	<p>Знаннєвий компонент: <i>формулює та наводить приклади</i> реалізації правил позитивного мислення під час обрання майбутньої професії; <i>розуміє і пояснює</i> ціннісне ставлення до власного життєвого досвіду.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>складає</i> власні правила взаємодії у школі відповідно до технології позитивного мислення та дотримується цих правил; <i>прогнозує</i> розвиток взаємин у школі в контексті професійного самовизначення.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>усвідомлює</i> взаємозв'язки життєвого успіху з усіма складовими здоров'я; <i>робить висновки</i> про взаємини і взаємодію у школі з іншими учасниками освітнього процесу</p>	<p style="text-align: center;">Модуль 1.</p> <p style="text-align: center;">Організація шкільного життя</p> <p>Правила організації взаємин і взаємодії у школі відповідно до технології позитивного мислення</p>
	4	<p>Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i> сутність самоосвіти та самовиховання; <i>називає та пояснює</i> методи та прийоми самоосвіти й самовиховання.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>аналізує</i> власну мотивацію щодо саморозвитку; <i>складає і виконує</i> перспективний план саморозвитку; <i>прогнозує</i> результати саморозвитку як свідомого керування власною діяльністю.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>обґрунтовує</i> важливість навчання як засобу формування знань, умінь і навичок, розвитку здібностей особистості задля успішної самореалізації у житті; <i>оцінює</i> програму саморозвитку та <i>робить висновки</i> про її ефективність; <i>усвідомлює</i> ставлення до навколишнього світу й до себе;</p>	<p style="text-align: center;">Модуль 2.</p> <p style="text-align: center;">Навчання та його роль у житті людини</p> <p>Навчання як засіб формування знань, умінь і навичок, розвитку здібностей як засіб становлення особистості. Самовиховання. Самоосвіта</p>

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
		<i>усвідомлює</i> важливість універсальних цінностей, що сприяють добробуту, забезпеченню здоров'я та безпеки в соціумі	
	6	<p>Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i> поняття «самоменеджмент» та основні його функції; <i>формулює</i> цілі й завдання під час формування особистого трудового процесу; <i>наводить приклади</i> стилів керівництва.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>аналізує</i> професійні вподобання; <i>розмежовує</i> приватну й професійну сфери; <i>визначає</i> перешкоди та ресурси на шляху досягнення мети; <i>використовує</i> інструменти й методи тайм-менеджменту; <i>уміє</i> усвідомлено, відповідально діяти в ситуації вибору.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> результати власного вибору; <i>усвідомлює</i> власні слабкі та сильні сторони; <i>критично ставиться</i> до визначення термінів виконання завдань та строків досягнення цілей; <i>робить висновки</i> про ефективність організації самоменеджменту</p>	<p>Модуль 3. Раціональні способи організації навчально-пізнавальної діяльності</p> <p>Визначення мети (аналіз та формування особистих цілей); планування (розробка планів й альтернативних варіантів своєї діяльності, ухвалення рішень щодо конкретних справ); організація і реалізація (складання розпорядку дня та організація особистого трудового процесу з метою реалізації поставлених завдань). Самоменеджмент</p>
	6	<p>Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i> власні обов'язки; <i>наводить приклади</i> подолання перешкод на шляху професійного самовизначення; <i>знає та розуміє</i> власні межі зони комфорту.</p> <p>Діяльнісний компонент: <i>визначає</i> зону відповідальності; <i>дотримується правил</i> критичного мислення; <i>формує</i> вміння критично мислити; <i>ухвалює</i> власні рішення та несе за них відповідальність; <i>використовує</i> стратегії подолання перешкод.</p> <p>Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> власну ефективність під час виходу із зони комфорту; <i>обґрунтовує</i> власні обов'язки</p>	<p>Модуль 4. Якості особистості, що дають змогу людині бути успішною в навчанні, професійній діяльності й у житті</p> <p>Відповідальність. Власні обов'язки й завдання, уміння приймати рішення та нести за них відповідальність. Зона комфорту. Уміння долати перешкоди. Критичне мислення</p>

№ п/п	К-сть год	Очікувані результати навчально- пізнавальної діяльності учнів	Орієнтовний зміст теми
2	13	Друга змістова лінія. Формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою й іншими джерелами наукової та навчальної інформації	
	7	Знаннєвий компонент: <p>пояснює різницю медіатекстів.</p> Діяльнісний компонент: <p>розрізняє факти; пов'язує елементи інформації в цілісну картину; дотримується правил раціонального аудіювання; уміє швидко читати мовчки за технологією швидкого читання.</p> Оцінно-ціннісний компонент: <p>висловлює судження, спираючись на ключові слова; обґрунтовує судження, спираючись на факти; оцінює власну роботу з текстовою інформацією</p>	Модуль 1. Робота з текстовою інформацією <p>Найбільш популярні методики раціонального читання. Алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією</p>
	6	Знаннєвий компонент: <p>формулює власне ставлення до змісту і форми медіатекстів; знає і розуміє правила раціонального аудіювання.</p> Діяльнісний компонент: <p>сприймає на слух розповіді, пояснення вчителя, відповіді учнів; аналізує тексти вивчених стилів, типів і жанрів мовлення; радіо- й телепередачі, аудіозаписи; використовує навички раціонального читання та аудіювання.</p> Оцінно-ціннісний компонент: <p>оцінює власне сприйняття усної наукової та навчальної інформації; критично ставиться до прочитаного матеріалу; обґрунтовує власну думку та ставлення до прочитаного матеріалу</p>	Модуль 2. Сприйняття усної наукової та навчальної інформації <p>Аудіювання розповідей, пояснень учителя, відповідей учнів; текстів вивчених стилів, типів і жанрів мовлення; радіо- й телепередач, аудіозаписів</p>

Навчальна програма інтегрованого курсу «Навчаємося разом» для учнів 5–9-х класів, що працюють за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України», підготовлена Гавриш І. В., Щербаковою О. О., Холтобіною О. У., Щербаковим О. Ф.